

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-118 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 07-78/973-373
Karar Tarihi : 9.10.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : M.Haluk ARI, Esin ÇERÇİOĞLU

C. BAŞVURUDA BULUNAN : Yaşar Basf Otomotiv Boyaları Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.

20 **D. TARAFLAR** : - Yaşar Basf Otomotiv Boyaları Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.
Sanayi Cd. No:37 Bornova/İzmir
- Sal Ticaret-Mustafa Salbas
352 Sk. No:17 2. Sanayi Sit. Bornova/İzmir
- Ark Boya San. Ltd. Şti.
8780/23 Sk. No:15 Ata Sanayi Sit. Çiğli/İzmir
- Renoto Otomobilci San. ve Tic. A.Ş.
1. Sanayi Sit. 2826 Sk. No:19 Bornova/İzmir

30 **E. DOSYA KONUSU**: Yaşar Basf Otomotiv Boyaları Pazarlama Ticaret Ltd. Şti. (Yaşar Basf.)'nin bayileri ile akdetmiş olduğu "Perakende Dağıtım Sözleşmesi", "Toptan Dağıtım Sözleşmesi" ve "Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi"ne muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.7.2007 tarih, tarih ve 4605 ve 4606 sayılar ile giren başvuru üzerine düzenlenen 5.10.2007 tarih, 2007-4-/MM-07-MHA sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu 8.10.2007 tarih, REK.0.08.00.00-120/301 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-78 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ**: İlgili Raporda,
-Yaşar Basf'ın bayileri ile akdetmiş olduğu ve Sal Ticaret-Mustafa Salbas, Ark Boya San. Ltd. Şti. ve Renoto Otomobilci San. ve Tic. A.Ş. ile yapılmış olan birer örneği sunulan bildirim konu sözleşmelerin 2005/4 sayılı "Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti

07-78/973-373

Tebliğ”nden yaralanmak için gereken koşulları sağlamadığı, ayrıca içermiş olduğu rekabet etmeme yükümlülüklerinin 2005/4 sayılı Tebliğ ile öngörülen muafiyetten yararlanamayacağı,

50 -Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anlaşmaların mevcut haliyle bireysel muafiyet için öngörülen koşulları sağladığı görüşlerine yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

60 Bildirim konusu çerçevesinde, İlgili ürün pazarı “otomotiv tamir boya ları” olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

Yaşar Basf’ın portföyündeki otomotiv tamir boya larının, sahip olunan dağıtım kanalları ve servisler aracılığıyla tüm Türkiye’ye satılıyor olması ve ilgili ürünler açısından rekabetin ülke çapında homojen dağıldığının aksine göstergeler bulunmaması dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti Sınırları” olarak tespit edilmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

70 H.2.1. Bildirime Konu Anlaşmalar

H.2.1.1. Perakende Dağıtım Sözleşmesi

Bildirime konu olan Perakende Dağıtım Sözleşmesi, taraflar arasında 15.5.2007 tarihinde akdedilmiştir. Sözleşmenin konusunu, Yaşar Basf’ın ürün portföyündeki ürünleri yeniden satış amacıyla perakendeci dağıtıcıya satması ve bunların dağıtım koşullarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

Perakende Dağıtım Sözleşmesi’nin dosya konusu bakımından önem arz eden maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

80 “Madde 3.4. PERAKENDECİ DAĞITICI, bir önceki takvim yılındaki tüm alımları esas alınmak suretiyle, bu alımların %(...) aşan oranda, sözleşme konusu ürünlere rakip ürünleri satamaz.

(.....TİCARİS SIR.....)

(.....TİCARİS SIR.....)

90

Madde 9.3. PERAKENDE DAĞITICI, sözleşmenin feshine sebebiyet vermesi veya haklı bir sebep olmaksızın sözleşmeyi bildirim sürelerine uymaksızın feshetmesi halinde, (....) (...) YTL cezai şartı; bankalarca uygulanan en yüksek kredi faizi ile birlikte, hiçbir ihtara gerek kalmaksızın, YAŞAR BASF'a nakden ve defaten ödemeyi kabul ve taahhüt eder.

Madde 11.1. İşbu sözleşme, 15 Mayıs 2007 tarihinden itibaren 1 yıl geçerli olmak üzere akdedilmiş olup, taraflarca süre sonundan bir ay önce bildirilmediği takdirde 1 yıl süre ile kendiliğinden yenilenir. Ancak bu surette yenileme, her halükarda işbu sözleşmenin imza tarihini takip eden 5 yılı geçemez; sözleşme 5 yıl sonunda kendiliğinden yenilenemez, sona erer.”

H.2.1.2. Toptan Dağıtım Sözleşmesi

Taraflar arasında 15.5.2007 tarihinde Toptan Dağıtım Sözleşmesi akdedilmiştir. Sözleşmenin konusunu Yaşar Basf'in ürün portföyündeki ürünleri yeniden satış amacıyla toptan dağıtıcıya satması ve dağıtım koşullarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

Toptan Dağıtım Sözleşmesi'nin dosya konusu bakımından önem arz eden belli başlı maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

110

(.....TİCARİS SIR.....)

120 (.....TİCARİS SIR.....)

Madde 4.5. TOPTAN DAĞITICI, sözleşme konusu ürünlere rakip ürünleri satamaz.

...
(.....TİCARİS SIR.....)

130

(.....TİCARİS SIR.....)

Madde 10.3. TOPTAN DAĞITICI, sözleşmenin feshine sebebiyet vermesi veya haklı bir sebep olmaksızın sözleşmeyi bildirim sürelerine uymaksızın feshetmesi

(.....TİCARİS SIR.....)

140

(.....TİCARİS SIR.....)

150 *halinde, (...) (...) YTL cezai şartı; bankalarca uygulanan en yüksek kredi faizi ile birlikte,hiçbir ihtara gerek kalmaksızın, YAŞAR BASF'a nakden ve defaten ödemeyi kabul ve taahhüt eder.*

...

Madde 12.1.: İşbu sözleşme, 15 Mayıs 2007 tarihinden itibaren 1 yıl geçerli olmak üzere akdedilmiş olup, taraflarca süre sonundan bir ay önce bildirilmediği takdirde 1 yıl süre ile kendiliğinden yenilenir. Ancak bu surette yenileme, herhalükarda işbu sözleşmenin imza tarihini takip eden 5 yılı geçemez; sözleşme 5 yıl sonunda kendiliğinden yenilenemez, sona erer.”

H.2.1.3. Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi

160 *Bildirime konu bir diğer sözleşme olan kullanıcı sözleşmesi, 15.6.2007 tarihinde akdedilmiştir. Sözleşmenin konusunu kullanıcının, Yaşar Basf'ın göstereceği dağıtıcıdan satın alacağı, Yaşar Basf ürün portföyündeki boya ve benzeri ürünlerin kullanılması karşılığında, mezkur teşebbüs tarafından kullanıcıya miks makinesi, renk katalogları ve boyahane ekipmanlarının satışı veya bedelsiz kullanılmasının koşulları oluşturmaktadır.*

Sözleşmenin dosya konusu bakımından önem arz eden maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

170 *“Madde 3.2. KULLANICI, sözleşme süresi boyunca, YAŞAR BASF tarafından satılmakta olan ve özellikle DY0 ve GLASURİT markalı boya ve benzeri ürünleri, YAŞAR BASF'in göstereceği toptancı ya da perakendeciden (DAĞITICI) satın almayı ve faaliyetlerinde kullanmayı taahhüt eder. KULLANICI'nın ürün talebi toptancı ya da perakendeci tarafından karşılanmazsa, KULLANICI, YAŞAR BASF'i bu durumdan haberdar edecektir. Bu halde KULLANICI'nın ürün talebi YAŞAR BASF tarafından karşılanacaktır.*

Madde 3.3: İşbu sözleşme ile KULLANICI'ya satılan veya tahsis edilen miks makinesi, renk katalogları ve boyahane ekipmanları satım veya kullanım bedeli,

07-78/973-373

Kullanıcı tarafından YAŞAR BASF ürünleri satın alınması ve kullanılması ile ödenmiş sayılacağından, Kullanıcı, bu ekipmanlarda sözleşme konusu ürünlere rakip ürünleri alamaz ya da kullanamaz.

180 *Madde 3.4. KULLANICI, ürünlerin, uygulayacağı bakım ve onarım hizmetinde ancak birlikte kullanıldığında beklenen performans ve kaliteyi, ürün garantisini sağlayacağını bildiğinden, set olarak kullanmayı; rakip ürünlerle birlikte uygulamamayı taahhüt eder.*

...

(.....TİCARİS SIR.....)

190

Madde 4.2. Tablo-2'de belirtilen miks makine ve renk katalogları, YAŞAR BASF'ın mülkü olup sözleşme süresi sonunda YAŞAR BASF'a iade edilecektir. Tablo-1'de bedeli tamamen YAŞAR BASF tarafından ödenen malların mülkiyeti sözleşme süresince YAŞAR BASF'a ait olacak, sözleşme süresi sonunda mülkiyet kullanıcıya geçecektir. Bu mallar net defter değeri üzerinden fatura edilecektir. Tablo-1'de bedeli kısmen YAŞAR BASF kısmen de KULLANICI tarafından ödenen malların mülkiyeti ise KULLANICI'ya ait olacaktır.

...

200

(.....TİCARİS SIR.....)

(.....TİCARİS SIR.....)

...

210 *Madde 5.3. KULLANICI'nın bu sözleşmeyi süresinden önce haksız olarak feshetmesi ya da sözleşmenin YAŞAR BASF tarafından haklı olarak feshedilmesi halinde, (....) Euro ve KDV (..... Euro ve KDV) cezai şart, KULLANICI tarafından, YAŞAR BASF'a nakden ve defaten ödenecektir. YAŞAR BASF'ın ayrıca, her türlü zarar ve ziyan talep hakkı saklıdır.*

Madde 5.4. Sözleşmenin her ne sebeple olursa olsun süresinden önce sona ermesi halinde, KULLANICI, Tablo-1'de belirtilen YAŞAR BASF payı toplamının bakiye sözleşme süresine tekabül eden kısmını %15 fazlası ile derhal, nakden ve defaten ödeyecek; Tablo-2'de yer alan Makine ve ekipmanları aynen iade edecektir. Tablo-2'de yer alan makine ve ekipmanların aynen iade edilmemesi

07-78/973-373

220 durumunda, Kullanıcı tabloda yer alan para tutarını aynen ödeyerek tazmin edecektir.

...

Madde 7.1. İşbu sözleşme, 15 Haziran 2007 tarihinden itibaren 1 yıl geçerli olmak üzere akdedilmiş olup, taraflarca süre sonundan bir ay önce bildirilmediği takdirde 1 yıl süre ile kendiliğinden yenilenir. Ancak bu surette yenileme, herhalükarda işbu sözleşmenin imza tarihini takip eden 5 yılı geçemez; sözleşme 5 yıl sonunda kendiliğinden yenilenemez, sona erer."

H.2.2. 4054 Sayılı Kanun ve İlgili Mevzuat Çerçevesinde Değerlendirme

230 H.2.2.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

Perakende Dağıtım Sözleşmesi, Toptan Dağıtım Sözleşmesi ve Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte dikey sınırlamalar içermektedir. Bu nedenle söz konusu anlaşmalara menfi tespit verilmesi mümkün değildir.

H.2.2.2. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

240 Bildirimde, sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun olarak yapıldığı belirtilmiştir.

Bu çerçevede, değerlendirmeye geçmeden önce otomotiv tamir boyalarının dağıtımını konu alan anlaşmaların tabi olduğu hukuki rejime ilişkin sürece kısaca yer verilmesine gerek duyulmuştur.

Otomotiv tamir boyalarının dağıtımı, ilk olarak 1997/3 sayılı Tekelden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Tebliğ kapsamında yer almıştır. Adı geçen Tebliğ çerçevesinde herhangi bir süre ile sınırlı olmaksızın rakip malları satmama yükümlülüğüne muafiyet tanınmıştır.

250 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin, 1997/3 sayılı Tebliği yürürlükten kaldırması ile otomotiv tamir boyalarının dağıtımına ilişkin anlaşmaların tabi olduğu hukuki rejim de değişmiştir. 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde, yeniden satıcıya getirilebilecek rekabet yasakları beş yıl ile sınırlandırılmakla birlikte, söz konusu bendin ikinci paragrafında *"alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetini gerçekleştirebilmesi için gerekli yatırım tutarının %35'den az olmamak kaydıyla bir kısmının sağlayıcı tarafından karşılanması halinde, alıcıya getirilebilecek rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi, beş yılı aşan kısmı sadece bu yatırımın yapıldığı tesiste yürütülecek faaliyetle sınırlı kalmak kaydıyla, on yıla kadar olabilir"* hükmü çerçevesinde on yıla kadar rekabet etmeme yükümlülüklerine muafiyet tanınmıştır. Böylece, finansman veya ekipman desteği karşılığı alım yükümlülüğü getirilen otomotiv tamir boyaları bayilik anlaşmaları için 10 yıla kadar rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi olanağı doğmuştur.

18.9.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2003/3 sayılı Tebliğ ile 2002/2 sayılı Tebliğ'de değişiklik yapılmış ve yukarıda değinilen koşullu rekabet etmeme yükümlülüğü tamamen kaldırılarak her halde rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi beş yıl ile sınırlandırılmıştır. 2002/3 sayılı Tebliğ'in geçici maddesinde ise, Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabilmesi için 18.9.2003 tarihinden itibaren iki yıl içerisinde değinilen değişikliğe uygun hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Böylece, 18.9.2005 tarihi itibarıyla otomotiv tamir boyaları sektöründeki dikey anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüğü beş yıl ile sınırlandırılmıştır.

270

1.1.2006 tarihinden itibaren ise, alıcının otomotiv bakım-onarım sektöründe faaliyet gösterdiği yani alıcının yetkili veya özel servis olduğu hallerde otomotiv tamir boyalarının dağıtım anlaşmaları 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamına girmiştir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in, genel olarak 2002/2 sayılı Tebliğ'den daha katı kurallar içeren yaklaşımı rekabet etmeme yükümlülüklerine de yansımış ve böylece otomotiv tamir boyalarının dağıtımını konu alan anlaşmaların tabi olduğu rejim bir kez daha değişmiştir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in 3/1-b maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden malları veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını veya yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma ilave olarak, alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin %30'undan fazlasını sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edilmektedir. Söz konusu hükmün esas olarak araç satışında çok markalılığı sağlamak ve özellikle yedek parça pazarında gözlenen alternatif yedek parçaların pazara girmesinin önünü açmak üzere getirildiği belirtilmelidir.

280

290

Görüldüğü üzere, 1997/3 sayılı Tebliğ'in yayımlanmasından bu yana geçen 9 yıllık süreçte otomotiv tamir boyalarının dağıtım anlaşmalarının tabi olduğu hukuki çerçevede önemli değişiklikler olmuş ve en son alıcıya getirilebilecek rakip malları satmama yükümlülüğü, alıcının bir önceki yıldaki toplam alımlarının %30'u ile sınırlandırılmıştır. Buna göre sağlayıcı yaptığı yatırım miktarı ne olursa olsun, alıcıyı bir önceki yıldaki toplam boya alımlarının %30'undan fazlasını kendisinden almaya zorlayamayacaktır.

Öncelikle belirlenmesi gereken husus bildirim konu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamına mı yoksa 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında yer aldığıdır. 2005/4 sayılı Tebliğ, *"yedek parça, bir aracın parçalarını değiştirmek amacıyla aracın üzerine veya içine takılabilen, yakıt hariç olmak üzere, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağlar gibi ürünlerin de dahil olduğu mallardır."* hükmüyle oldukça geniş bir yedek parça tanımı getirmiştir. Diğer taraftan, 2005/4 sayılı Tebliğ'in Kılavuzu'nun 2. maddesinde *"Ancak yağ ve boya gibi ürünler birden fazla yerde kullanılabilir. Bir taşıtın parçalarını değiştirmek için taşıtın içine ya da üzerine takılabilecekleri gibi, Tebliğ kapsamına girmeyen araç tiplerine (örn. motosikletler, traktörler) takılabilen ya da inşaat gibi tamamen farklı alanlarda da*

300

310 *kullanılabilen bu tür ürünlerin yalnızca, bir motorlu taşıtın içine ya da üzerine monte edileceklerinin genel olarak kabul edildiği hallerde, bu malların dağıtımına ilişkin dikey anlaşmaların Tebliğ kapsamına girdiği kabul edilmiştir. Bu nedenle, ancak alıcı motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet gösteriyorsa ya da bu sektöre mal sağlıyorsa söz konusu dikey anlaşmalar 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamına girecektir.*

320 *Örneğin yukarıda değinilen durum dikkate alınarak, boyaların ya da yağların akaryakıt istasyonlarına ya da süpermarketlere satışını konu alan anlaşmalar Tebliğ kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu tür anlaşmalar, şartları sağlamaları halinde 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanabilirler. Buna karşın, örneğin yağ üreticilerinin distribütörleri ile yaptıkları otomotiv yağlarının dağıtımını içeren, distribütörlerin ise servislerle yaptıkları otomotiv yağlarının dağıtımını konu edinen anlaşmalar Tebliğ kapsamında yer almaktadır.”* denilmek suretiyle boya ve yağ gibi ürünlerin hangi hallerde yedek parça olarak kabul edilerek 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir.

Bildirime konu anlaşmalara bu açıdan bakıldığında, perakende ve toptancı sözleşmelerinin konusunun otomotiv boyalarının dağıtımını içermesi nedeniyle satıcının motorlu taşıt onarım sektörüne mal sağlaması koşulunu; kullanıcı sözleşmesinin ise perakendeci veya dağıtıcıdan boya alımı karşılığında ekipman verilmesi üzerine kurulması nedeniyle alıcının motorlu taşıtlar onarım sektöründe faaliyet göstermesi koşulunu karşıladığı anlaşıldığından 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirme yapılmıştır.

330 Bildirime konu anlaşmalara bakıldığında, anlaşmaları grup muafiyeti dışına çıkartacak ağır sınırlamalara yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte, anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanması için gerekli olan hakem, sözleşmenin devir hakkı gibi muafiyetin genel koşulları sağlanmamıştır. Buna ek olarak, bildirim konu her üç anlaşma tipinde de, alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmiştir. Anlaşmalar ile alıcıya getirilen, sadece Yaşar Basf'tan ürün almaya dair rekabet etmeme yükümlülüklerinde 2005/4 sayılı Tebliğ'in öngördüğü %30'luk sınır aşılmıştır. Söz konusu nedenlerle sözleşmelerin mezkur Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanması mümkün değildir.

H.2.2.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

340 Bildirim, anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanamadığına karar verilmesi halinde, bireysel muafiyet tanınması talebini içermektedir.

Herhangi bir rekabet kısıtlamasına bireysel muafiyet tanınması için 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen iki olumlu iki olumsuz koşulun birlikte sağlanması gerekmektedir.

a) Malların Üretim veya Dağıtımını ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

Muafiyet tanınması için aranan ilk olumlu şart, ekonomik açıdan bir değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Hangi hallerin ekonomik yarar sağladığının somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

350 genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde ekonomik yararın sağlandığı kabul edilmektedir.

Bildirime konu sözleşmeler esas olarak ekonomik veya teknik gelişme sağlamaya elverişli bulunmamakta olup, bu koşul anlamında üzerinde durulması gereken husus sözleşmelerin malların üretimi veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında iyileşme sağlayıp sağlamadığıdır.

360 Bildirime konu perakende ve toptan dağıtım sözleşmeleri ile alıcı konumunda olan yetkili veya özel servislere, belli koşullar altında miks makinesi ve renk katalogları verilmekte, buna karşılık olarak ise alıcın başka bir marka boya satışı engellenmektedir. Söz konusu sözleşmelerle ekipman desteği sağlanmasının çoğunluğunu küçük/orta işletmelerin oluşturduğu servisler bakımından önemi büyüktür. Dolayısıyla servislerin yükünün belli ölçülerde hafifletileceği söylenebilir. Sözleşmelerde anılan ekipmanların mülkiyetinin Yaşar Basf'e ait olacağı belirtilmiştir. Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi'nde ise, kullanıcının, Yaşar Basf'in göstereceği dağıtıcıdan satın alacağı Yaşar Basf ürün portföyündeki ürünleri kullanması karşılığında, Yaşar Basf tarafından kullanıcıya miks makinesi ve boyahane ekipmanlarının indirimli bedel üzerinden satışı veya bedelsiz kullanılmasının 370 koşulları düzenlenmiştir. Bu çerçevede, boya ünitelerinin daha düşük maliyetlerle temini mümkün olabilecektir.

Söz konusu anlaşmaların sağladığı bir diğer fayda ise genel olarak tüm dikey anlaşmalar bakımından geçerli olduğu üzere, ürün tedarikinde devamlılık sağlamasıdır. Yapılan sözleşmelerle, verilen makinelerin kullanım koşulları ve karşılığında Yaşar Basf marka ürünler dışında ürün satışı ile Yaşar Basf marka ürünlerin tüketim koşulları düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu sözleşmeler her iki taraf için de belirlilik ve devamlılık sağlamak suretiyle etkinliğe ulaşma imkânı vermektedir. Toptancı ve perakendeci sözleşmeleri ile ürünlerin kullanıcılar tarafından bulunurluğu artacak, özellikle belirli bir renk tutturmanın önemli olduğu 380 otomotiv boyaarı açısından, perakendeci ve toptancıya sağlanan miks makineleri ile istenilen rengin elde edilmesi olanağı sağlanacaktır.

Muafiyetin bu koşulu bakımından kullanıcı sözleşmesinin özellikle hizmetlerin sunulması bakımından ne şekilde iyileşme sağlayacağını en açık göstergesi, sözleşmenin 4.3 ve 4.6. maddeleri arasındaki düzenlemelerdir:

"4.3. YAŞAR BASF, KULLANICI'ya temin ettiği miks makinesi, renk katalogları ve boyahane ekipmanları ile ilgili olarak KULLANICI'nın yeterli sayıdaki personeline gerekli bütün eğitimleri vermeyi kabul ve taahhüt eder.

390 *4.4. YAŞAR BASF, yeni ürün, makine, katalog ve ekipmanların sektöre girmesi halinde mümkün olan en kısa zamanda gerekli eğitimleri vermeyi kabul ve taahhüt eder.*

4.5. YAŞAR BASF, KULLANICI'da karşılaşılan teknik sorunlara bildirimden itibaren müdahale etmeyi ve en kısa sürede çözmeyi kabul ve taahhüt eder. ...

4.6. YAŞAR BASF, sözleşme süresi içerisinde sektörde yaşanan teknolojik gelişmeleri KULLANICI'ya mümkün olduğunca intikal ettirmeyi, bu gelişmelere ayak uydurabilmesi için KULLANICI'ya yardım hususunda yapıcı değerlendirmeler yapmayı kabul ve taahhüt eder.”

400 Buna göre, Yaşar Basf ile kullanıcı arasında sözleşme ile kurulan ilişki sadece belirli ekipmanın verilerek ürün satışını içermemekte, sektörde yaşanan yeni gelişmelerin kullanıcıya aktarılması hususunda bir devamlılık sağlamaktadır. Bu sözleşme ile kurulan ilişki çerçevesinde kullanıcı, sektörde meydana gelen gelişmeleri takip edebilecek, bunlara ilişkin olarak Yaşar Basf'ın vereceği eğitimlere katılarak kendini yenileyebilecektir. Böylece teknik bilgilerin güncel tutulması yoluyla hizmetlerin sunumunda sağlanan iyileşme sözleşmenin devamı süresince mümkün olacaktır. Çoğunluğu küçük ve orta ölçekli servislerden oluşan kullanıcıların, söz konusu yenilikleri kendilerinin takip etmesi ve bunlara ayak uydurmasının kolay olmayacağı düşünüldüğünde, bildirim konu sözleşme ile hizmetlerin sunumunda iyileşme sağlama koşulunun karşılandığı anlaşılmaktadır.

b) Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

410 4. madde anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen malların dağıtımı veya hizmetlerin sunulmasından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması gerekmektedir. Kanun'da tüketicinin ekonomik gelişmeden yarar sağlaması gerektiği belirtilmekle birlikte, yararlanmanın ölçüsü ve kapsamı hususunda herhangi bir ifade yer almamaktadır. Ancak ortaya çıkan ekonomik fayda ile tüketicinin elde edeceği menfaat arasında makul bir denge olması gerektiği kabul edilmektedir. Tüketicinin yarar sağlaması açısından beklenen genellikle fiyatlar seviyesindeki düşüş olmakla birlikte, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi koşullar da tüketicinin elde edeceği menfaat kapsamında değerlendirilir.

420 Öncelikle belirtmelidir ki bu koşul anlamında tüketicinin nihai tüketici olması zorunlu değildir, ara kullanıcıların yarar sağlaması halinde de bu koşulun sağlanır. İnceleme konusu bakımından bu durum önem taşımaktadır, zira özellikle kullanıcı sözleşmesi bakımından sözleşmenin ortaya çıkardığı faydadan birinci derecede yararlananlar kullanıcı olarak tabir edilen servislerdir. Bu bağlamda kullanıcıların yukarıda değinilen teknolojik yeniliklere ulaşmalarının kolaylaşması en önemli fayda olarak görülmektedir.

430 Diğer taraftan söz konusu anlaşmalar boya ünitelerinin kurulumunu kolaylaştırmakta ve tüketici tarafından ürünlerin bulunabilirliğini arttırmaktadır. Yapılan yatırımların küçük ve orta ölçekli olan servislerin hizmet kalitesini artırması, kurulum maliyetlerinin sağlayıcı ile paylaşılması ve daha uygun koşullarda ekipman temini de tüketiciler açısından faydalı olabilecektir.

c) İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Muafiyet kararı verilmesinde aranan bu ilk olumsuz şarta göre, muafiyete konu anlaşma ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmamalı, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile

440 tüketicinin bundan yarar sağlaması rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamalıdır. İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkıp kalkmadığı değerlendirilirken dikkate alınması gereken başlıca hususlar pazarda halihazırda giriş engellerinin olup olmadığı, hakim durumda olan bir teşebbüsün bulunup bulunmadığı, dikey anlaşmalar aracılığıyla giriş engeli yaratılıp yaratılmadığı, pazarın yapısı, tüketici tercihlerinin ne ölçüde kısıtlandığı olarak sıralanabilir.

450 İlk olarak otomotiv tamir boya üretimi yapabilmek için pazarda önemli bir giriş engelinin mevcut olmadığı belirtilmelidir. Çok sayıda üretici firma sektörde faaliyet göstermektedir. Pazarda hakim durumda olan bir firma bulunmamakta, pazar payları ilk üç firma için yakın büyüklükler göstermektedir. Pazarın kalanını küçük ölçekli üreticiler oluşturmaktadır. Pazarda, marka bağımlılığı, ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı gereklilikler ve belirli bir miktarda yatırım yapma zorunluluğu ile sektörün kendine özgü özelliklerinden kaynaklanan bir işleyiş mevcuttur. Bununla birlikte, anılan unsurların pazara girişi zorlaştıracak düzeyde olmadığı kanaatine varılmıştır.

460 Bu noktada sektörün kendi yapısından kaynaklanan birtakım özelliklerine yer vermek faydalı olacaktır. Dosya mevcudu bilgilere göre, tüketici konumunda olan servisler boya tercihi yaparken, araçların üretiminde kullandıkları ürünün aynısını kullanmak suretiyle orijinal parçaya yakınlığı sağlamayı hedeflemektedirler. Bunun nedeni ürünün uzun süreli kullanılabilmesidir. Boya uygulayıcıları kullandıkları tüm ürünlerin aynı markalı olmasını tercih etmektedirler. Bu durum ise kullanılan ürünlerin kimyasal olarak yapılarının uyumundan ve daha sağlıklı sonuçlar alınması amacıyla kaynaklanmaktadır. Ancak her tamir boyama uygulaması için farklı marka ürün set halinde tercih edilebilir. Buna ek olarak ürünlerin ambalajları ve bunların ekipman üzerindeki yerleşim farklılığı, karışım formüllerinin her bir ürün açısından oransal olarak farklılık taşıması, hedeflenen renkteki farklılık gibi nedenlerle teknik olarak da söz konusu makine ve teçhizat başka bir ürünün kullanılması mümkün değildir.

470 Dolayısıyla, yapılan sözleşmeler esasen markanın bir bütün halinde kullanılmasının etkinliğinden kaynaklanmakta ve tüketicilerin başka marka set ürünleri kullanmak suretiyle başka sağlayıcılarla çalışma imkânları bulunmaktadır. Her ne kadar bu durum rekabet etmeme yükümlülüklerinden dolayı anlaşma sürecinde mümkün değilse de, anlaşmaların süresinin sona ermesinden sonra böyle bir imkân doğmaktadır.

d) Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Kanun'un 5. maddesinde öngörülen bu son koşula aykırılık ya izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanmaması ya da rekabetin sınırlanmasının gereğinin dahi bulunmaması halinde olabilir. Teşebbüsler prensip olarak anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekle yükümlüdürler.

480 Söz konusu anlaşmaların rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtlayıp kısıtlamadığını değerlendirirken, anlaşmaya taraf olan sağlayıcıların pazar payının yanında anlaşmanın süresi ve anlaşmayla birlikte düzenlenen cezai şartlar özellikle önem kazanmaktadır. Burada dikkate değer olan husus anlaşma sürelerinin ve düzenlenen cezai şartların bayilerin başka bir sağlayıcı ile çalışmasını ne ölçüde zorlaştırdığı, dolayısıyla geçiş maliyeti yaratıp yaratmadığıdır. Geçiş maliyetlerinin yüksek olması diğer faktörlerle birlikte alıcıların başka sağlayıcılarla çalışmasını engellemekte ve piyasanın kapanma riskini beraberinde getirmektedir.

490 Esasen, belirli sektörlerde birden fazla markanın satılmasında zorluklarla karşılaşılabilir. Böyle durumlarda piyasayı kapama sorununun anlaşmaların daha kısa süreler için tesis edilmesiyle çözümlenebilecektir. İlişkiye özgü olan ve olmayan yatırımlar arasında ayırım yapılmak suretiyle ilişkiye özgü yatırımların gerçekleşmesi için öngörülecek rekabet etmeme yükümlülükleri genellikle bireysel muafiyet koşullarını sağlayacaktır. Sağlayıcı tarafından alıcıya, ilişkiye özgü olmayan bir kredi veya ekipman sağlanması halinde ise bu durum tek başına muafiyet koşullarını sağlamak için yeterli olmayacaktır. Bununla birlikte, finansal piyasaların etkin çalışmamasından kaynaklanan sorunlar olduğunda sağlayıcıdan kredi temin edilmesinin daha etkin olması durumu daha farklı değerlendirilir. Böyle bir durumda dahi muafiyetten yararlanılabilmesi için alıcının rekabet etmeme yükümlülüğüne son verme, herhangi bir zamanda anlaşmadan doğan borçlarını geri ödeme ve bundan başka bir cezai şart ödememe imkanının bulunması gerekir. Bu durum, kredinin eşit veya azalan taksitlerle geri ödenmesi, zaman içerisinde yükselmemesi ve anlaşmanın sonunda alıcının sağlayıcı tarafından sağlanan ekipmanı piyasa değeri üzerinden temin edebilmesi anlamına gelmektedir.

500 Bu çerçevede, Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin Açıklanmasına Dair Kılavuz'da, sağlayıcının alıcıya kredi temin etmiş olması halinde bu kredinin geri ödemesinin alıcının beş yıl sonunda rekabet etmeme yükümlülüğünden kurtulmasını engelleyecek şekilde düzenlenmemesi gerektiği yer almıştır. Alıcı, beş yıllık rekabet etmeme şartının süresinin dolmasından sonra varsa kalan borçları geri ödeme imkânına sahip olmalıdır. Benzer şekilde, sağlayıcının alıcıya bazı ekipmanları sağladığı hallerde, alıcının beş yıllık rekabet etmeme süresinin sonunda bu ekipmanları piyasa değeri üzerinden devralabilme imkânına sahip olması gerekmektedir.

510 Bildirime konu anlaşmalar bu kapsamda değerlendirildiğinde, sözleşmeden doğan yükümlülükleri ağırlaştırıcı cezai şartların bulunmadığı, anlaşma sürelerinin birer yıl için, yenilenmeleri halinde de en fazla beş yıl için geçerli olacak şekilde düzenlendiği anlaşılmıştır. Perakende ve toptan dağıtım sözleşmelerinde cezai şartlar (...) YTL olarak, Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması (.....) EURO ve KDV miktarı olarak düzenlenmiştir. Söz konusu farklılık Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi'nin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Zira bu sözleşmeler ile belli süreyle Yaşar Basf tarafından veya göstereceği kaynaktan tedarik edilen ürünlerin tüketilmesi karşılığında makine ve

ekipmanların kullanılması ve bazı koşullarda mülkiyetlerinin devri düzenlenmiştir.

530 Perakende ve toptan dağıtım sözleşmelerine bakıldığında, sözleşmelerin süresi ve cezai şartta ilişkin hükümler bakımından yukarıda değinilen geçiş maliyetlerinin son derece düşük olması nedeniyle rekabet önemli ölçüde kısıtlanmayacaktır. Esasen, sözleşmelerin süresi bir yıl olup, herhangi bir nedenle süresinden önce fesih halinde (...) YTL cezai şart getirilmiştir, ki bu durum aslında cezai şart bulunmadığı anlamına gelmektedir. Bu halde bayi herhangi bir geçiş maliyetine katlanmaksızın sözleşmeyi dilediği zaman feshedebilecektir. Yine bu noktada değinilmesi gereken bir başka husus da Toptan Dağıtım Sözleşmesi'nin tam bir münhasırlık içermesine karşın Perakende Dağıtım Sözleşmesi'ne göre perakendecinin bir önceki yılki alımlarının %(...)'ine kadar başka sağlayıcılardan ürün alınabileceğinin hükme bağlanmış olmasıdır. Böylece özellikle küçük ölçekli üretici veya ithalatçıların perakende satış noktalarına girmelerini olanak tanınmıştır. Nitekim, Yaşar Basf Satış Müdürü tarafından perakendecilerin başka marka ürünlerin satışını yaptıklarının ve buna ilişkin olarak sözleşmede belirlenen oranı uygulamak noktasında herhangi bir müdahalelerinin olmadığı belirtilmiştir.

540 dosya mevcudu bilgilerden anlaşılmaktadır.

Kullanıcı Sözleşmesi de yukarıda değinildiği üzere bir yıllık bir süre için akdedilmektedir. Sözleşmenin süresinden önce feshedilmesi halinde uygulanacak hükümler ise şunlardır:

"Madde 5.3.: KULLANICI, bu sözleşmeyi süresinden önce haksız olarak feshetmesi ya da sözleşmenin YAŞAR BASF tarafından haklı olarak feshedilmesi halinde, (.....) Euro ve KDV (..... Euro ve KDV) cezai şart, KULLANICI tarafından, YAŞAR BASF'e nakden ve defaten ödenecektir. YAŞAR BASF'in ayrıca, her türlü zarar ve ziyan talep hakkı saklıdır.

550 *Madde 5.4.: Sözleşmenin her ne sebeple olursa olsun süresinden önce sona ermesi halinde, KULLANICI, Tablo-1'de belirtilen YAŞAR BASF payı toplamının bakiye sözleşmesine tekabül eden kısmını %15 fazlası ile derhal, nakden ve defaten ödeyecek; Tablo-2'de yer alan Makine ve ekipmanları aynen iade edecektir. Tablo-2'de yer alan makine ve ekipmanların aynen iade edilmemesi durumunda, KULLANICI tabloda yer alan para tutarını aynen ödeyerek tazmin edecektir."*

560 Buna göre kullanıcı sözleşmeyi süresinden önce sona erdirmesi halinde iki tür yükümlülük altına girmektedir. Birincisi 5.3. maddede düzenlenen ve sözleşmenin süresinden önce sona erdirilmesi halinde kullanıcı tarafından ödenecek olan cezai şarttır. İkincisi ise Tablo-1'de gösterilen ve kullanıcıya sözleşme süresince ariyet olarak verilip, sözleşmenin sonunda mülkiyeti kullanıcıya geçecek olan ekipmanın bedelinin yapılan alımlarla karşılanmamış olan kısmının %15 fazlasıyla birlikte ödenmesidir. İkinci yükümlülük, kullanıcıya başta ücretsiz olarak verilen ancak sözleşmenin feshedilmesi halinde Yaşar Basf tarafından bir daha kullanılması söz konusu olmayacak olan ekipmanın bedelinin tazmini anlamına geldiği için cezai şart niteliği taşımamaktadır. Sözleşmeye konu olan faaliyeti yürütmek için kullanıcı söz konusu ekipmana ilişkin yatırımı her halde yapmak

zorunda olduğu için, ilgili maddede düzenlenen ödemenin kullanıcıyı kısıtlayıcı bir niteliği bulunmamaktadır.

570 Bu noktada asıl değerlendirilmesi gereken husus 5.3. maddede düzenlenen cezai şarttır. Yukarıda değinildiği üzere sözleşmelerde yer alan cezai şartta ilişkin hükümler, alıcıların başka sağlayıcılara geçiş maliyetini artırdığı ölçüde kısıtlayıcı nitelik arz etmektedirler. Bildirime konu sözleşmede öngörülen cezai şartlar bakımından ise geçiş maliyeti yaratma niteliği sınırlıdır. Zira sözleşmenin süresi bir yıl olarak düzenlenmiştir ve yenilememe isteğinin bir ay önce bildirilmemesi halinde aynı koşullarla sözleşmenin bir yıl daha uzayacağı kabul edilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki sözleşmenin bir yıl gibi kısa denilebilecek bir süreyi kapsamaması, alıcının uzun süreli olarak bağlanmamasını temin etmektedir. Cezai şartın ise sözleşmenin kullanıcı tarafından süresinden önce feshedilmesi veya

580 Yaşar Basf tarafından haksız yere feshedilmesi halinde ödeneceği anlaşılmaktadır. Buna göre kullanıcı bir yıl süresi olan sözleşmeyi yenilememe isteğine ilişkin koşula uygun bir şekilde feshettiğinde cezai şartta maruz kalmayacaktır. Netice itibarıyla, alıcı açısından geçiş maliyetlerinin yüksek olmadığı ve bir yıllık süre sonunda cezai şart ödemeksizin sözleşmeye son vererek başka bir sağlayıcı ile çalışmaya başlayabileceği anlaşılmaktadır. Değinilen bu hususlar dikkate alındığında, rekabet etmeme yükümlülüğünün, muafiyetin son koşulu olan rekabeti gereğinden fazla kısıtlamama koşulunu sağladığı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

590 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Yaşar Basf Otomotiv Boyaları Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.'nin bayileri ile akdetmiş olduğu ve Sal Ticaret-Mustafa Salbas, Ark Boya San. Ltd. Şti. ve Renoto Otomobilci San. ve Tic. A.Ş. ile yapılmış birer örneği sunulan otomotiv tamir boyaalarının dağıtımına yönelik "Perakende Dağıtım Sözleşmesi", "Toptan Dağıtım Sözleşmesi" ve "Miks Makine, Renk Katalogları ve Boyahane Ekipmanlarının Kullanılması Sözleşmesi"nin 2005/4 sayılı sayılı "Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" kapsamında muafiyetten yararlanamayacağı,

600 2. Bununla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anılan maddede belirtilen şartları sağladığı tespit edildiğinden, bildirim konusu sözleşmelere mevcut haliyle bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.